Р Е П У Б Л И К А Б Ъ Л Г А Р И Я

Министър на електронното управление

Проект!

ДО
МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ
НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

Д О К Л А Д

от Валентин Мундров – министър на електронното управление

Относно: *Проект на Постановление на Министерския съвет за изменение и допълнение на Наредбата за удостоверенията за електронен подпис в администрациите (Приета с ПМС № 97 от 16.05.2008 г., обн., ДВ, бр. 48 от 23.05.2008 г., в сила от 13.06.2008 г., изм. и доп., бр. 5 от 17.01.2017 г., в сила от 1.03.2017 г., изм., бр. 47 от 24.06.2022 г., в сила от 24.06.2022 г.)*

УВАЖАЕМИ ГОСПОДИН МИНИСТЪР-ПРЕДСЕДАТЕЛ,
УВАЖАЕМИ ГОСПОДА ЗАМЕСТНИК МИНИСТЪР-ПРЕДСЕДАТЕЛИ,
УВАЖАЕМИ ГОСПОЖИ И ГОСПОДА МИНИСТРИ,

На основание на чл. 31, ал. 2 от Устройствения правилник на Министерския съвет и на неговата администрация предлагам на Вашето внимание проект на Постановление на Министерския съвет (ПМС) за изменение и допълнение на Наредбата за удостоверенията за електронен подпис в администрациите (Приета с ПМС № 97 от 2008 г., обн., ДВ, бр. 48 от 2008 г., в сила от 13.06.2008 г., изм. и доп., бр. 5 от 2017 г., в сила от 1.03.2017 г., изм., бр. 47 от 2022 г., в сила от 24.06.2022 г.).

I. Причини за приемане на акта

1. Необходимост от съответствие със Закона за електронния документ и електронните удостоверителни услуги и Закона за електронното управление (ЗЕУ).

С Наредбата за удостоверенията за електронен подпис в администрациите (НУЕПА) се уреждат условията, редът и политиките за придобиване, използване, подновяване и прекратяване на удостоверения за електронен подпис в администрациите.

НУЕПА е приета през 2008 г. на основание чл. 37, ал. 1 от ЗЕУ като е изменяна до настоящия момент три пъти.

Част от нейните текстове са архаични, не са съобразени с новите обществени отношения и създават проблеми при прилагането им, свързани с правомощията на служителите, организацията на процеса по издаване на електронни подписи; валидирането и управлението на удостоверенията за електронен подпис.

2. Необходимост от унифициране на изискванията за използване на квалифицирани удостоверения за квалифициран електронен подпис (КУКЕП) във всички администрации.

Използването на КЕП като средство за електронна идентификация, поради липсата на изградена схема за електронна идентификация съгласно Закона за електронната идентификация, изисква съобразяване на НУЕПА с тази практика, както и с изискванията на ЗЕДЕУУ и Наредбата за общите изисквания към информационните системи, регистрите и електронните административни услуги (НОИИСРЕАУ).

Дигиталната трансформация на администрацията предпоставя електронната идентификация на служителите да е с високо ниво на осигуреност не само, когато извършват волеизявления или изпращат съобщения от името на администрацията, а и когато вписват, заличават, извличат, предоставят и изпращат данни от автоматизирани информационни системи, достъпват системи за електронен документооборот, в т.ч. при осъществяване на дейности по възлагане, изпълнение, контрол по изпълнението и отчитане на задачи. Това изискване цели да гарантира надеждна идентификация на служителите при достъп до чувствителна или персонална информация; да подобри контрола и отчетността при извършване на действия по електронен път от името на администрацията и да осигури съответствие с приложимите разпоредби относно киберсигурността и защитата на личните данни.

3. Създаване на възможност валидирането на електронни подписи да се основава на всички КУКЕП, издавани от квалифицирани доставчици на удостоверителни услуги на територията на Европейския съюз

Наред с посочените причини, промени в НУЕПА се налагат и по отношение на валидирането на електронни подписи. НОИИСРЕАУ предвижда, че интегритетът на заявлението и валидността на електронния подпис се установяват автоматично или по изключение – ръчно, по реда на чл. 27 от НУЕПА, като проверката може да се извърши

и чрез инструмент за валидиране на електронни подписи, поддържан от министъра на електронното управление.

Системата за електронно валидиране по чл. 27, ал. 3 от НУЕПА е разработена в изпълнение на обществена поръчка, обявена от Министерството на транспорта и съобщенията през 2015 г. През 2017 г., след създаването на Държавна агенция „Електронно управление“ (ДАЕУ), системата е прехвърлена за администриране към ДАЕУ предвид възложените й със ЗЕУ правомощия. Към настоящия момент законодателството предвижда министърът на електронното управление да поддържа инструмент за валидиране на електронни подписи (чл. 27, ал. 3 от НУЕПА).

При действието на Регламент (ЕС) № 910/2014 г. на Европейския парламент и на Съвета относно електронната идентификация и удостоверителните услуги при електронни трансакции на вътрешния пазар и за отмяна на Директива 1999/93/ЕО, изменен с Регламент (ЕС) № 2024/1183, квалифицираният електронен подпис, основан на квалифицирано удостоверение, издадено в една държава членка на Европейския съюз, се признава за квалифициран електронен подпис във всички други държави членки – чл. 25, пар. 3.

За прилагане на практика на цитираната разпоредба и с цел информираност на гражданите и бизнеса всяка държава членка създава, поддържа и публикува доверителни списъци, които съдържат информация за доставчиците на квалифицирани удостоверителни услуги, за които носи отговорност, както и за предоставяните от тези доставчици квалифицирани удостоверителни услуги (чл. 22, пар. 1 от Регламент (ЕС) № 910/2014 г.). От своя страна, Европейската комисия предоставя на обществеността, чрез сигурен канал, информацията от всяка държава, подписана и подпечатана по електронен път и във форма, подходяща за автоматизирана обработка (чл. 22, пар. 4 от Регламент (ЕС) № 910/2014 г.) - https://eidas.ec.europa.eu/efda/trust-services/browse/eidas/tls.

Европейската комисия поддържа и инструмент за подписване на електронни документи и валидиране на електронни подписи - https://ec.europa.eu/digital-building-blocks/DSS/webapp-demo/certificate-validation. Чрез посочения инструмент всички сертификати и свързаните с тях вериги, подкрепящи подписите, се валидират спрямо доверителните списъци на всички държави членки и доверителните списъци на трети държави, с които Европейския съюз има сключени споразумения.

С оглед горепосоченото се налага изменение на НУЕПА (чл. 27, ал. 3), с което се предвижда проверката на валидността на електронен подпис да се извършва от цитирания инструмент, поддържан от Европейската комисия.

II. Описание на предложените промени

С проекта на ПМС са предложени следните промени:

1. Служителите в администрациите ще могат да правят волеизявления и да изпращат електронни изявления само чрез квалифицирано удостоверение за квалифициран електронен подпис (КУКЕП) – предложението е обусловено от необходимостта електронната идентификация на служителите да е с високо ниво на осигуреност;

2. Въвежда се изискването, когато служителите вписват, заличават, извличат, предоставят и изпращат данни от автоматизирани информационни системи задължително да използват КУКЕП – предложението е свързано с изискването за високо ниво на осигуреност на средствата за електронна идентификация, използвани от служителите в администрациите;

3. КУКЕП да може да се използва от служителите и в случаите, когато достъпват електронни административни услуги в лично качество – предложението е обусловено от факта, че титуляр на електронния подпис може да бъде само физическото лице, което създава подписа; на европейско и национално ниво не съществуват понятия „служебен“ и „личен“ подпис; подписът винаги е личен, а в какво качество се полага зависи от вида услуга, която се достъпва и вида документ, който се подписва; качеството, в което се полага подписа се определя не от удостоверението за КЕП, а от акта за назначение на лицето, от вписването в даден регистър, от упълномощаването и др.

4. Облекчена е процедурата относно оформянето на документите във връзка с издаването на КУКЕП като е предвидено тя да се определя със заповед на ръководителя на съответната администрация;

5. Предвижда се за валидиране на електронните подписи да се използва инструмента, разработен от Европейската комисия, чрез който всички сертификати и свързаните с тях вериги, подкрепящи подписите, се валидират спрямо доверителните списъци на всички държави членки и доверителните списъци на трети държави, с които Европейския съюз има сключени споразумения.

III. Цели, които се поставят с предложения акт

1. Повишаване на сигурността и надеждността на електронните изявления и документооборота (електронната идентификация на служителите в администрацията ще е с високо ниво на осигуреност, когато вписват, заличават, извличат, предоставят и

изпращат данни от автоматизирани информационни системи, както и при работа с деловодните системи);

2. Подобряване на административната ефективност чрез въвеждане на по-ясни правила за издаване, използване и прекратяване на удостоверенията (опростяване на регламентацията);

3. Осигуряване на възможност процеса по валидиране на електронни подписи да се базира на доверителните списъци на всички държави членки, както и на тези на трети държави, с които Европейския съюз има сключени споразумения;

4. Отмяна на остарели разпоредби и привеждането им в съответствие със ЗЕУ и ЗЕДЕУУ.

IV. Очаквани резултати от прилагането на акта

1. По-висока правна сигурност при използването на електронни подписи в администрацията (намаляване на риска от компрометиране на електронните подписи и злоупотреби);

2. Повишаване на доверието в електронните административни услуги;

3. Намаляване на административната тежест и премахване на противоречиви разпоредби;

4. Икономия на средства от държавния бюджет, тъй като няма да се налага надграждане и поддържане на системата за електронно валидиране, администрирана от министъра на електронното управление.

V. Финансови и други средства за прилагането на акта

Проект на ПМС не води до въздействие върху държавния бюджет, поради което прилагам финансова обосновка, съгласно чл. 35, ал. 1, т. 4, б. „б“ от Устройствения правилник на Министерския съвет и на неговата администрация.

С проекта на ПМС не се въвеждат норми на европейското право, поради което към материалите не се налага да бъде изготвяна справка за съответствие с европейското право.

По проекта на ПМС са проведени обществени консултации съгласно чл. 26, ал. 3 и 4 от Закона за нормативните актове, като докладът, проектът на ПМС, частичната предварителна оценка на въздействието и становището на дирекция „Координация и модернизация на администрацията“ в Министерския съвет по частичната предварителна

оценка на въздействието са публикувани на интернет страницата на МЕУ и на Портала за обществени консултации, със срок за предложения и становища 30 дни.

В изпълнение на чл. 26, ал. 5 от Закона за нормативните актове справката за отразяване на постъпилите предложения и становища от обществената консултация, заедно с обосновка за неприетите предложения е публикувана на интернет страницата на МЕУ и на Портала за обществени консултации.

Документите по проекта на ПМС са съгласувани по реда на чл. 32 от Устройствения правилник на Министерския съвет и на неговата администрация. Направените бележки и предложения са отразени. Приложена е справка за отразяване на постъпилите становища.

УВАЖАЕМИ ГОСПОДИН МИНИСТЪР-ПРЕДСЕДАТЕЛ,
УВАЖАЕМИ ГОСПОДА ЗАМЕСТНИК МИНИСТЪР-ПРЕДСЕДАТЕЛИ,
УВАЖАЕМИ ГОСПОЖИ И ГОСПОДА МИНИСТРИ,

Предвид гореизложеното и на основание чл. 8, ал. 3 от Устройствения правилник на Министерския съвет и на неговата администрация предлагам Министерският съвет да разгледа и приеме проекта на Постановление на Министерския съвет за изменение и допълнение на Наредбата за удостоверенията за електронен подпис в администрациите.

С уважение,

ВАЛЕНТИН МУНДРОВ
Министър на електронното управление